

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2013 vp

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2012

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä kesäkuuta 2013 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksen vuodelta 2012 (K 4/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen, eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus sisältää oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot, yleiskatsauksen oikeusasiamiesinstituutioon kertomusvuonna sekä jaksot perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta ja laillisuusvalvonnasta asiaryhmittäin. Kertomuksessa on nyt ensimmäistä kertaa myös lyhyt jakso kertomusvuoden aikana työnsä aloittaneesta Ihmisoikeuskeskuksesta. Kertomus on jo vakiintuneeseen tapaan kaiken kaikkiaan varsin selkeä esitys oikeusasiamiehen toiminnasta ja laillisuusvalvonnassa esiin tulleista ongelmista. Perustuslakivaliokunta haluaa jälleen kiinnittää erityistä huomiota kertomuksessa olevaan jaksoon, jossa on kootusti esitetty keskeisimpiä puutteita ja parannuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa. Puutteiden osalta kysymys on pitkälti rakenteellisiksi luonnehdittavista

ongelmista, joiden korjaamiseksi valtioneuvoston ja asianomaisten viranomaisten on ryhdyttävä toimenpiteisiin. On valitettavaa, että oikeusasiamiehen kertomuksen tässä jaksossa on jouduttu vuodesta toiseen nostamaan esille samoja asioita.

Oikeusasiamies Jääskeläinen käsittelee puheenvuorossaan oikeusasiamiehen roolin ja toimenkuvan kehittymistä. Näkökulma on siirtynyt yhä enenevässä määrin viranomaisten velvollisuuksien valvonnasta ihmisten oikeuksien edistämisen suuntaan. Toiminta ei enää ole yksinomaan viranomaisten menettelyn laillisuuden jälkikäteistä valvontaa, vaan oikeusasiamiehen toiminnalla on myös merkittäviä viranomaistoimintaa ohjaavia, oikeustilaa kehittäviä ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista edistäviä vaikutuksia. Perustuslakivaliokunta pitää tämänkaltaista kehitystä myönteisenä ja rohkaisee oikeusasiamiesinstituutiota kehittämään toimintaansa tulevaisuudessakin samaan suuntaan.

Oikeusasiamiehen toiminta tilastotietojen valossa

Kanteluiden määrä jatkoi kertomusvuonnakin kasvuaan. Kanteluita saapui 4 335 eli noin 150 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuonna kuitenkin ratkaistiin noin 300 kantelua enemmän kuin niitä tuli vireille. Myös kantelujen keskimääräinen käsittelyaika oli vuoden lopussa (5,4 kuukautta) selvästi alhaisempi kuin edellisenä kertomusvuonna (6 kuukautta). Oikeusasiamiehen kanslia on kertomusvuonna-kin lähestynyt tavoitettaan, jonka mukaan kaikki kantelut käsitellään enintään yhdessä vuodessa. Yli vuoden vireillä olleiden kanteluiden määrä puolittui edellisvuotisesta.

Perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että oikeusasiamiehen kansliassa on pystytty merkittävästi tehostamaan työskentelyä ja lyhentämään kanteluiden käsittelyaikoja. Osaltaan kysymys on siitä, että vuonna 2011 voimaan tullut

lakiuudistus on onnistuneella tavalla mahdollistanut voimavarojen tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen sellaisiin asioihin, joissa oikeusasiamies voi aidosti auttaa kantelijaa tai muuten ryhtyä toimenpiteisiin. Tämä on ilmeisesti vapauttanut resursseja myös tarkastuksiin, joita kertomusvuonna tehtiin lähes 30 enemmän (yhteensä 147) kuin edellisenä vuonna (118).

Perustuslakivaliokunta ei ole erikseen arvioinut oikeusasiamiehen yksittäisiä ratkaisuja tai kannanottoja.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Johannes Koskinen /sd
vpj. Outi Mäkelä /kok
jäs. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /vihr
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /kok

Kimmo Kivelä /ps
Jukka Kopra /kok
Markus Lohi /kesk
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Anu Urpalainen /kok
vjäs. Johanna Ojala-Niemelä /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.